

Вергілій

Біографія

ПУБЛІЙ ВЕРГІЛІЙ МАРОН

(70р. до н. е.-19 р. до н. е.)

Найвидатніший поет епохи Октавіана Августа — Публій Вергілій Марон — народився 15 жовтня 70 року до н. е. у селищі Анди неподалік Мантуї. Майбутній засновник "золотої латини" походження був вельми незнатного: його батько (за одною версією) був гончаром, чи (за другою версією) поденним робітником у державного чиновника Магія, з дочкою якого він згодом одружився. Завдяки наполегливій праці батька та фінансовій підтримці тестя сім'я Вергілія досягла певних статків, що дозволило не тільки дати синові добру освіту, але й залишити йому у спадок невеличкий маєток поблизу Мантуї.

Освіту Вергілій здобував у риторичних школах Кремона, Медіолана й Рима. Не маючи ораторських здібностей, він лише один раз виступив у суді, а потім повернувся до батьківського маєтку, де займався сільським господарством і літературною працею. Перші вірші молодого поета привернули увагу впливового на той час державного діяча, оратора та історика Асінія Полліона, який, між іншим, цікавився і літературою. Саме він допоміг Вергілію повернути свій маєток, який було конфісковано в ході кампанії надання земельних наділів колишнім воїнам, звільненим у запас. Для цього Асінію Полліону довелося особисто звернутися до Октавіана Августа.

У період з 50 до 41 років були видані "Еклоги", більш відомі під назвою "Буколіки". Збірка, що складалася з 10 віршів-еклог, представляла собою адаптацію буколічного жанру грецького поета Феокріта у римській поезії. Вергілієвські пастухи далекі від дійсності. Їхній побут у мальовничо змальованій Аркадії позбавлений прозаїчних подробиць, притаманних життю реальних пастухів. У Вергілія вони освічені, володіють витонченим стилем і пісенним даром, ведуть нескінченні літературні дискусії і змагаються між собою у поетичній майстерності. Найчастіше еклоги являють собою діалог двох пастухів. Темою пісень у більшості віршів є любовні страждання героїв. Важливе місце у пастушачих піснях посідає герой пасторального фольклору Дафніс, який трагічно загинув через прагнення протистояти любовному почуттю. Отже, можна говорити про те, що "Буколіки" утверджують владу кохання, що охоплює увесь світ.

Найбільш відома IV еклога збірки, де йдеться про чудесного новонародженого, який змінить цей світ і поверне на землю "золотий вік". Цей загадковий образ у наступні століття викликав чимало суперечок: У період середньовіччя вважалося, що Вергілій геніально передбачив появу Христа й панування християнської релігії у всьому світі, був оголошений "християнином до Христа". Це, по-перше, врятувало твори великого римського поета від знищення у період раннього середньовіччя, по-друге, зробило "золоту латину" офіційною мовою християнської церкви. Хоча, безумовно, Вергілій при написанні IV еклоги був далекий від будь-яких пророцтв. Сучасні вчені

висувають більш прозаїчну версію: поет, підлещуючись до "сильних світу цього", говорить у піднесених тонах про народження дитини одного з двох претендентів — Асінія Полліона чи Октавіана Августа, дружини яких на той час були вагітні і ось-ось повинні були народити. Замість очікуваного сина у принцепса Октавіана народилася дочка Юлія, що ж стосується Асінія Полліона, то він виявився більш щасливим батьком, якому доля подарувала сина.

Після виходу "Буколік" Вергілій стає одним з найвідоміших і найпопулярніших римських поетів. Він входить до літературного кола, очолюваного Меценатом — близьким другом Октавіана Августа. Саме Октавіану та Меценату поет присвячує свій наступний твір — дидактичну поему "Георгіки", що писалася упродовж семи років (37-30 роки до н.е.).

Основна ідея твору — поетизація і, якоюсь мірою, пропаганда життя в сільській місцевості, ідеалізація сільськогосподарської праці. Тема, з одного боку, дуже близька світоглядові Вергілія — вихідця з провінції, з другого боку, дуже актуальна й корисна для держави та політики Октавіана Августа, який, значно скорочуючи римську армію, наділяв земельними ділянками колишніх солдат та офіцерів. Поема складається з чотирьох частин, присвячених основним видам сільськогосподарської праці: землеробству, садівництву, виноградарству та бджолярству. Для написання поеми Вергілій використовує досвід попередньої художньої і спеціальної літератури, серед якої головне місце посідала поема грецького поета Гесіода "Труди і дні". У "Георгіках" людина представлена як частка природи, яка зобов'язана жити й працювати за її законами. Як дидактичний твір, що має загальнолюдську спрямованість, поема носить не тільки філософський, але і повчальний характер, бо містить чимало життєвих і господарських порад, що свідчать про любов і знання автором умов сільського життя, сільської праці. Головне для Вергілія — показати моральні й економічні переваги життя і праці на землі.

Найкращим твором Вергілія вважається епічна поема "Енеїда", написана на прохання самого Октавіана Августа. Робота над поемою почалася у 29 році до н.е. і продовжувалася до смерті поета. Написання поеми переслідувало кілька цілей: 1. Створити в римській літературі твір, подібний до героїчного епосу Гомера. 2. Художньо відтворити історію заснування войовничої держави — Риму. 3. Показати історію роду, до якого належав Октавіан, і довести божественне походження влади Октавіана Августа.

Вергілій повністю виконав усі завдання і створив найкращий твір римської літератури.

Для остаточного завершення "Енеїди" Вергілій подорожує місцями подій епосу — від Греції до Малої Азії. У дорозі п'ятдесятирічний поет захворює, повертається до Італії і помирає 21 листопада 19 року до н. е., похований у Неаполі.

"Енеїда"

Поема складається з 12 книг: перші шість тематично наближаються до "Одіссеї" Гомера, решта шість написані з урахуванням основних перипетій "Іліади". "Енеїда"

являє собою своєрідну міфологічну поему, що має історичну перспективу: римська історія, її фрагменти присутні тут як перспектива, як майбутнє. Це твір не тільки про заснування Рима, але й також про його історичну місію, призначену долею і богами.

"Енеїда", як і поеми Гомера, написані у двох планах: божественному й людському. Але якщо у Гомера люди не завжди погоджуються з волею богів, то у Вергілія це взагалі неможливо. Так Еней завжди виконує накази богів, бо він представник майбутньої великої військової імперії, і для нього воля богів дорівнює наказам воєначальників, які обов'язково мають виконуватися.

Образ Енея у поемі має дуже велике значення. Міфологічний герой втілює основні ідеали і римські доблесті епохи Октавіана Августа: благочестя, вірність своєму обов'язку, сімейні чесноти (любов до батька й маленького сина), мужність, відвага, здатність до відданої дружби, уміння цінувати союзників.

Принциповим для розкриття соціально-ідеологічного значення образу Енея є також те, що він — син Анхіза та Венери; бо його син Іул стає родоначальником роду Юліїв, до якого належить як Юлій Цезар, так і Октавіан Август. Це доводить божественне походження римських імператорів і ще раз підкреслює правомочність Октавіана носити ім'я Августа.

У поемі постійно й послідовно проводиться думка про те, що Еней і заснована ним держава є найбільшим благом для Італії. Це світове визнання Риму, на думку Вергілія, є не стільки справою рук людських, скільки виконанням долі, божественного призначення Риму бути об'єднуючим началом навколишніх земель.

ОСНОВНІ ТВОРИ:

"Буколіки", "Георгіки", "Енеїда".

ЛІТЕРАТУРА: 1. Гаспаров М. Вергілій — поет майбутнього//Вергілій. Буколіки. Георгіки. Енеїда.— М, 1979; 2. Старостина Н. А. "Буколіки" Вергілія: Деякі особливості жанрової структури // Питання класичної філології.— 1971.— №3-4; 3. Тахо-годи А. А. Хтонічні мотиви в "Енеїді" Вергілія як одні з принципів стилю//Питання класичної філології.— 1973.— №5.